

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

MILLIY MANFAATLARDAN KELIB CHIQQAN HOLDA UMUMBASHARIY MUAMMOLARGA YONDASHISH

Qo'shqulova Mahliyo Nuriddin qizi

Termiz davlat pedagogika instituti
Xorijiy til va adabiyoti ingliz tili mutaxassisligi
1-kurs magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada milliy manfaatlar asosida umumbashariy muammolarga yondashish masalasi tahlil qilinadi. Globallashuv jarayonlari kuchayib borayotgan hozirgi sharoitda ekologik inqiroz, xavfsizlikka tahdidlar, resurslar tanqisligi va ijtimoiy tengsizlik kabi global muammolar davlatlarning ichki rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Maqolada milliy manfaatlar va umumbashariy masalalar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik ochib berilib, ularni qarama-qarshi qo'yish emas, balki uyg'unlashtirish zarurligi asoslab beriladi. Shuningdek, global muammolarga nisbatan faqat umumiy yoki faqat milliy yondashuvning cheklanganligi ko'rsatilib, muvozanatli siyosiy yondashuvning ahamiyati yoritiladi.

Kalit so'zlar: milliy manfaatlar, umumbashariy muammolar, globallashuv, barqaror rivojlanish, xalqaro hamkorlik.

Аннотация: В статье рассматривается проблема осмысления общечеловеческих вызовов через призму национальных интересов. В условиях усиливающейся глобализации такие явления, как экологические кризисы, угрозы безопасности, дефицит ресурсов и социальное неравенство, оказывают прямое воздействие на внутреннее развитие государств. Показано, что противопоставление национальных интересов глобальным проблемам является методологически неверным и практически ограниченным. Напротив, их согласование позволяет вырабатывать более устойчивые и реалистичные решения.

Ключевые слова: национальные интересы, глобальные проблемы, глобализация, устойчивое развитие, международное сотрудничество.

Abstract: This article explores the interpretation of global challenges through the lens of national interests. In the context of intensifying globalization, issues such as environmental crises, security threats, resource scarcity, and social inequality increasingly influence domestic development trajectories of states. The paper argues that opposing national interests to global challenges is both methodologically flawed and practically

ineffective. Instead, their alignment enables the formulation of more sustainable and realistic policy responses. Particular attention is paid to the importance of a balanced approach that integrates national priorities with shared international responsibility.

Keywords: national interests, global challenges, globalization, sustainable development, international cooperation.

KIRISH

XXI asrda globallashuv jarayonlarining jadallashuvi natijasida insoniyat oldida turgan muammolar tobora murakkablashib, umumiy xarakter kasb etmoqda. Iqlim o‘zgarishi, ekologik muvozanatning buzilishi, xalqaro xavfsizlikka tahdidlar, migratsiya jarayonlari, resurslar tanqisligi va ijtimoiy tengsizlik kabi umumbashariy muammolar alohida davlatlar chegarasidan chiqib, butun dunyo hamjamiyatini qamrab olmoqda. Ushbu muammolarni samarali hal etish esa nafaqat xalqaro hamkorlikni, balki har bir davlatning milliy manfaatlariga asoslangan aniq va puxta yondashuvini talab etadi.

Milliy manfaatlar har bir davlatning siyosiy barqarorligi, iqtisodiy rivoji, ijtimoiy farovonligi va milliy xavfsizligini ta’minlashga qaratilgan strategik maqsadlar majmuasini ifodalaydi. Shu nuqtayi nazardan qaraganda, global muammolarga munosabat bildirish jarayonida milliy manfaatlarni inkor etish mumkin emas. Aksincha, umumbashariy masalalarga milliy manfaatlardan kelib chiqqan holda yondashish ularning yanada samarali va barqaror yechimlarini ishlab chiqishga imkon yaratadi. Chunki har bir davlat global muammolarning o‘ziga xos ta’sir doirasiga ega bo‘lib, bu ta’sir milliy sharoit, resurslar va ustuvor yo‘nalishlarga bevosita bog‘liqdir [1].

METODOLOGIYA VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Mazkur tadqiqotda milliy manfaatlardan kelib chiqqan holda umumbashariy muammolarga yondashish masalasini o‘rganishda ilmiy tadqiqotning kompleks metodologiyasi qo‘llanildi. Maqola metodologik jihatdan ijtimoiy-siyosiy jarayonlarni tahlil qilishga yo‘naltirilgan bo‘lib, unda nazariy va amaliy yondashuvlar uyg‘unlashtirildi. Xususan, tahlil va sintez, qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv, tarixiylik va mantiqiylik metodlaridan foydalanildi. Ushbu metodlar mavzuni chuqur o‘rganish, tushunchalar mazmunini aniqlash hamda ilmiy xulosalar chiqarishga xizmat qildi.

Milliy manfaatlardan kelib chiqqan holda umumbashariy muammolarga yondashish masalasi zamonaviy ijtimoiy-siyosiy fanlarda konseptual va amaliy ahamiyat kasb etgan ilmiy yo‘nalishlardan biridir. O‘zbekiston ilmiy adabiyotlarida mazkur masala globallashuv, milliy xavfsizlik, barqaror rivojlanish hamda ma’naviy-ideologik

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

barqarorlik kontekstida tadqiq etib kelinmoqda. Biroq ushbu yo‘nalishda mavjud ishlarda yondashuvlar xilma-xilligi bilan bir qatorda, ayrim metodologik cheklanishlar ham kuzatiladi [2].

Islom Karimovning “Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch” asari milliy manfaatlar masalasini ma’naviy xavfsizlik va davlat mustaqilligi bilan uzviy bog‘liq holda yoritadi. Muallif globallasuv sharoitida umumbashariy jarayonlarga moslashish zarurligini inkor etmagan holda, milliy qadriyatlar va manfaatlarni saqlab qolish ustuvor vazifa ekanini ta’kidlaydi. Ushbu yondashuvning kuchli tomoni shundaki, u milliy manfaatlarni faqat siyosiy yoki iqtisodiy kategoriya sifatida emas, balki ma’naviy-ijtimoiy hodisa sifatida ham talqin qiladi. Biroq asarda global muammolarning institutsional va iqtisodiy mexanizmlari yetarlicha tahlil qilinmagan [3].

Siyosatshunoslik yo‘nalishida Akmal Saidovning “Milliy manfaatlar va xalqaro huquq” monografiyasi muhim ilmiy manba hisoblanadi. Muallif milliy manfaatlar tushunchasini xalqaro huquq normalari bilan uyg‘unlashtirgan holda tahlil qilib, global muammolarni hal etishda huquqiy mexanizmlarning rolini asoslab beradi. Ushbu asarning afzalligi — milliy manfaatlarning xalqaro maydondagi legitim ifodasini ilmiy dalillar bilan ochib berishidir. Shu bilan birga, unda umumbashariy muammolarning ijtimoiy va ekologik jihatlarini nisbatan cheklangan doirada ko‘rib chiqilgan [4].

Falsafiy tadqiqotlarda Ibrohim Ergashev va Shavkat Turdiyevlarning ilmiy ishlari alohida e’tiborga loyiq. Ular umumbashariy muammolarni insoniyat taraqqiyotining ob’ektiv mahsuli sifatida talqin qilib, global jarayonlarga biryoqlama yondashuv ijtimoiy ziddiyatlarni kuchaytirishini ta’kidlaydilar. Ushbu yondashuv nazariy jihatdan asosli bo‘lsa-da, amaliy siyosat mexanizmlarini ishlab chiqish masalasida yetarlicha konkret takliflar bermaydi [5].

Normativ-huquqiy manbalar orasida “Yangi O‘zbekistonni rivojlantirish strategiyasi (2022–2026)” alohida ahamiyatga ega. Ushbu hujjatda milliy manfaatlar va global muammolar o‘rtasidagi bog‘liqlik amaliy siyosat darajasida belgilangan bo‘lib, ekologiya, xavfsizlik va xalqaro hamkorlik masalalari ustuvor yo‘nalishlar sifatida qayd etilgan. Biroq strategiya ko‘proq amaliy yo‘nalishga ega bo‘lib, nazariy umumlashtirish imkoniyatlari cheklangan [6].

NATIJA VA MUHOKAMA

Milliy manfaatlardan kelib chiqqan holda umumbashariy muammolarga yondashish zamonaviy davlat siyosatining muhim va ajralmas tarkibiy qismi hisoblanadi.

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

O‘tkazilgan tahlillar asosida milliy manfaatlar va global muammolar o‘rtasida qarama-qarshilik emas, balki o‘zaro bog‘liqlik va uyg‘unlik mavjudligi aniqlandi. Aynan shu uyg‘unlik davlatlarning barqaror rivojlanishi va xalqaro maydondagi samarali ishtirokini ta‘minlashga xizmat qiladi [7].

Global muammolarning aksariyati umumbashariy darajada sezilarli ta‘sir ko‘rsatadi. Masalan, iqlim o‘zgarishi va ekologik muammolar qishloq xo‘jaligi, suv resurslari va aholi salomatligiga bevosita ta‘sir etadi. Bu esa har bir davlatni mazkur muammolarga befarq bo‘lmasdan, o‘z milliy manfaatlari doirasida yechimlar ishlab chiqishga majbur qiladi. Shu nuqtayi nazardan, milliy manfaatlarga asoslangan ekologik siyosat nafaqat ichki barqarorlikni ta‘minlaydi, balki global ekologik xavfsizlikka ham hissa qo‘shadi.

Milliy manfaatlar asosida global muammolarga yondashishning eng samarali yo‘li xalqaro hamkorlik mexanizmlaridan oqilona foydalanishdir. Davlatlar o‘z manfaatlarini himoya qilgan holda, umumiy maqsadlarga xizmat qiladigan tashabbuslarni ilgari surishi mumkin. Bunday yondashuv milliy suverenitetni saqlagan holda global mas‘uliyatni amalga oshirish imkonini beradi. Tadqiqot natijalari ushbu modelning amaliy jihatdan maqbulligini ko‘rsatadi [8].

Milliy manfaatlarni mutlaq ustuvorlikka aylantirish global muammolarni hal etishda samarasizlikka olib kelishi mumkin. Agar davlatlar faqat tor milliy manfaatlar doirasida harakat qilsa, umumbashariy muammolar chuqurlashib boradi va oxir-oqibat bu holatning o‘zi milliy xavfsizlikka tahdid tug‘diradi. Shu bois, tadqiqot natijalari milliy manfaatlarni global manfaatlar bilan uyg‘unlashtirish zarurligini asoslab beradi.

Tadqiqot davomida ilm-fan va innovatsiyalarning ahamiyati alohida ta‘kidlandi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy texnologiyalar va ilmiy yondashuvlar global muammolarni hal etishda muhim vosita bo‘lib, ular milliy rivojlanish strategiyalariga integratsiya qilinganda yanada yuqori samaradorlikka erishiladi. Bu holat milliy manfaatlarni himoya qilish bilan birga, umumbashariy taraqqiyotga xizmat qiladi.

Milliy manfaatlardan kelib chiqqan holda global muammolarga yondashish jarayoni ijtimoiy ong va siyosiy madaniyat darajasi bilan chambarchas bog‘liq. Jamiyatda global mas‘uliyat hissining shakllanishi davlat siyosatining muvaffaqiyatli amalga oshirilishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Shu sababli, ta‘lim va ma‘naviy-ma‘rifiy siyosat ushbu jarayonda muhim o‘rin tutadi [9].

XULOSA

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

Bugungi globallashuv sharoitida dunyoda yuz berayotgan ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy muammolar hech bir davlatni chetlab o'tmaydi. Bunday vaziyatda har bir mamlakat ushbu masalalarga o'z manfaatlari nuqtayi nazaridan qaraydi. Bu tabiiy holat, chunki milliy manfaatlar jamiyat barqarorligi, iqtisodiy rivojlanish va xavfsizlikni ta'minlashda asosiy mezon bo'lib qolmoqda. Shu bilan birga, global muammolarni faqat milliy doirada hal etish mumkin emasligi ham tobora ayon bo'lib bormoqda.

Milliy manfaatlar va umumbashariy muammolar bir-biriga qarama-qarshi emas. Aksincha, ular ko'pincha bir-birini to'ldiradi. Masalan, atrof-muhitni muhofaza qilish yoki xavfsizlikni mustahkamlashga qaratilgan milliy siyosat nafaqat ichki ehtiyojlarga javob beradi, balki global barqarorlikka ham xizmat qiladi. Shuning uchun global muammolarga befarq qarash oxir-oqibat milliy manfaatlarning o'ziga zarar yetkazadi.

Shu bilan birga, faqat tor manfaatlarga yopishib olish ham kutilgan natijani bermaydi. Bunday yondashuv xalqaro ishonchning susayishiga va muammolarning yanada chuqurlashishiga olib kelishi mumkin. Eng to'g'ri yo'l — milliy manfaatlarni saqlagan holda, umumiy mas'uliyatni ham unutmaslikdir. Bu yo'l muloqot, hamkorlik va o'zaro manfaatdorlikka asoslangan siyosat orqali amalga oshadi.

Xulosa qilib aytganda, milliy manfaatlardan kelib chiqqan holda umumbashariy muammolarga yondashish bugungi davr talabi hisoblanadi. Bunday yondashuv nafaqat davlatlarning ichki barqarorligini mustahkamlaydi, balki global miqyosda tinchlik va taraqqiyot uchun ham mustahkam zamin yaratadi. Aynan shu muvozanatli qarash kelajakda barqaror rivojlanishning eng ishonchli yo'li bo'lib qoladi.

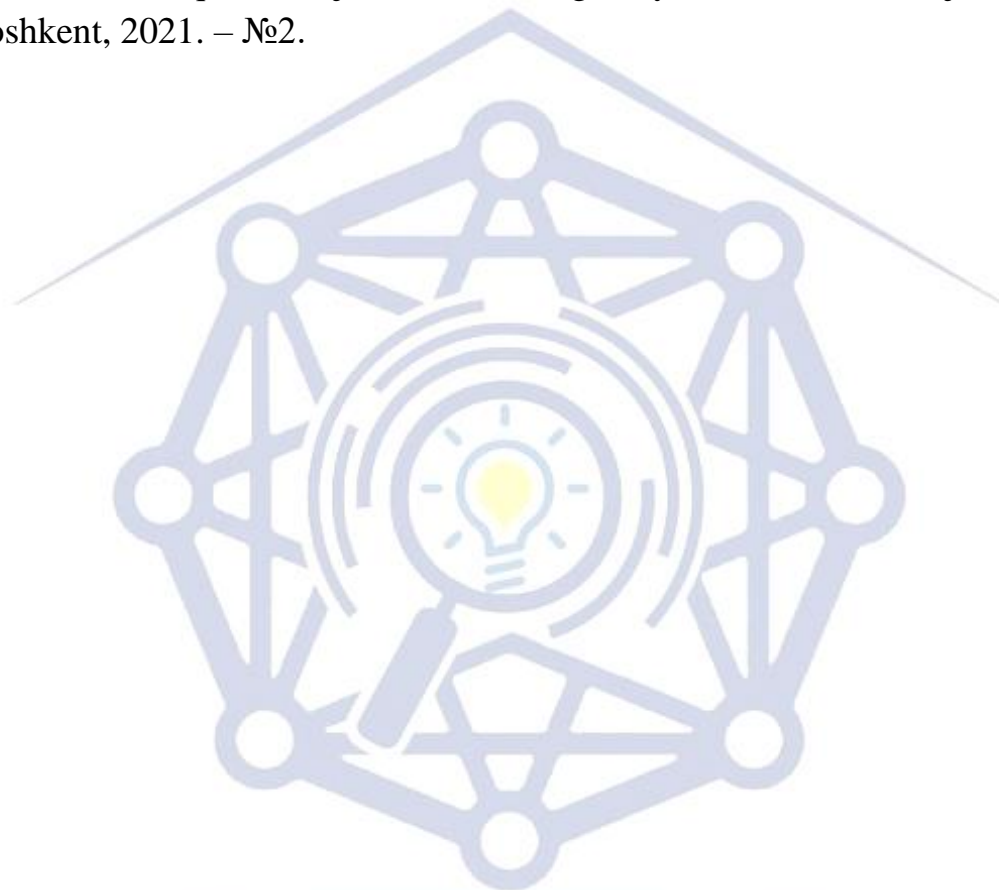
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. Yangi O'zbekistonni rivojlantirish strategiyasi (2022–2026 yillar). – Toshkent, 2022.
2. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2023.
3. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
4. Saidov A.X. Milliy manfaatlar va xalqaro huquq. – Toshkent: TDYuU nashriyoti, 2018.
5. Jo'rayev N. Globallashuv va milliy taraqqiyot muammolari. – Toshkent: Akademiya, 2016.
6. Ergashev I., Qodirov B. Falsafa (darslik). – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.

**“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN
SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”**

Volume 02. Issue 09. December 2025

7. Turdiyev Sh. Globallashuv sharoitida jamiyat taraqqiyoti masalalari. – Toshkent: O‘zbekiston, 2017.
8. Abdullayev A. Milliy xavfsizlik va globallashuv jarayonlari // Siyosiy tadqiqotlar jurnali. – Toshkent, 2020. – №3.
9. Xolmatov S. Barqaror rivojlanish va ekologik siyosat masalalari // Ijtimoiy fanlar. – Toshkent, 2021. – №2.

**Research Science and
Innovation House**